

Урок №3

Тема: Кампанії 1914–1916 рр

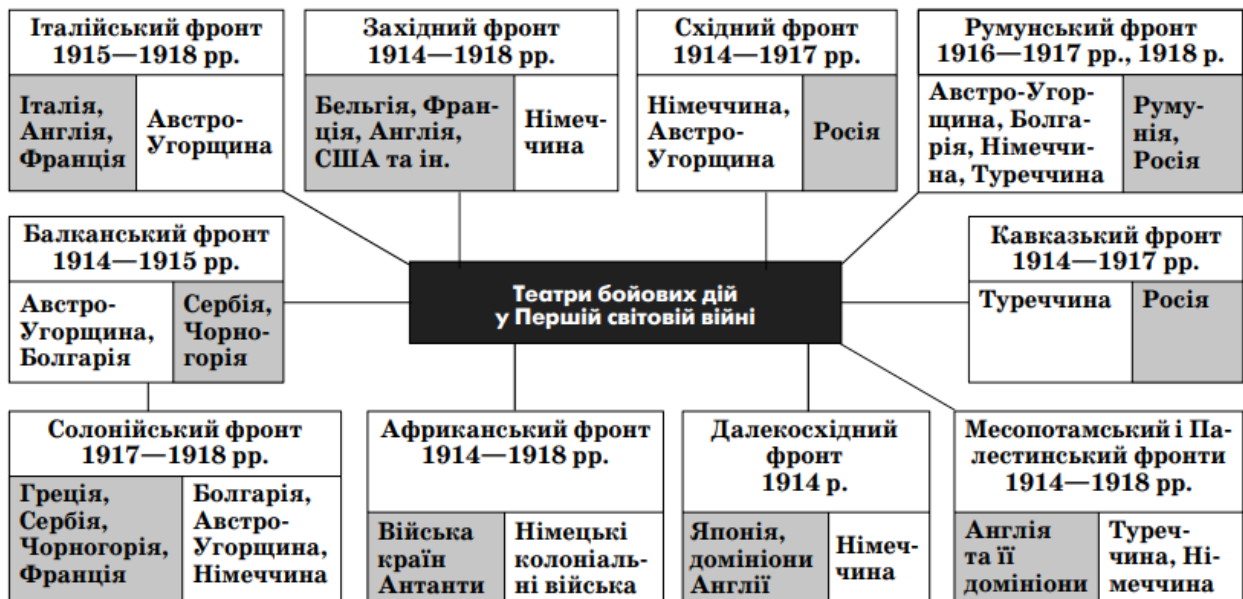
Алгоритм роботи під час уроку:

- опрацюй § 2 підручника
- закріпи та перевір свої знання, заповнивши лист самоконтролю (виконуй в зошиті)
- за можливості використовуй додаткові матеріали

Запам'ятай дати:

- **Квітень–грудень 1915 р.** — Дарданелльська операція військ Антанти.
- **22 квітня 1915 р.** — перше застосування хімічної зброї під містом Іпр.
- **Травень 1915 р.** — початок німецько-австрійського наступу на Східному фронті.
- **Осінь 1915 р.** — поразка Сербії.
- **Лютий–грудень 1916 р.** — битва під Верденом.
- **Травень–червень 1916 р.** — Ютландський морський бій.
- **Літо 1916 р.** — Брусиловський прорив.
- **Червень–листопад 1916 р.** — битва на річці Соммі.

■ Театри бойових дій у Першій світовій війні

Лютий 1915 р. Австро-німецький наступ на Східному фронті. У боях біля Мазурських озер німці витіснили російську армію зі Східної Пруссії.

Травень 1915 р. Німецькі й австрійські війська перейшли в наступ і прорвали російську оборону (Горлицький прорив). Бойові дії велись від Ризької затоки до кордонів Румунії. Російські армії мали невеликий запас боєприпасів, обмундирування, медикаментів і тому змушені були відступати. За п'ять

місяців боїв австро-німецькі війська захопили: Галичину, Північну Буковину, частину Волині, землі Польщі, Литву, частину Латвії і Білорусі.

Втрати росіян: 150 тис. убитими, 700 тис. пораненими, 900 тис. полонених.

Кінець 1915 р. Бойові дії обох сторін набули позиційного характеру.

Висновки:

1. Німеччина й Австро-Угорщина 54% своїх збройних сил використали проти Росії, але укласти сепаратний мир з Росією не вдалося.
2. Втрати Росії у військовій кампанії 1915 р. становили 2 млн чол.
3. В Росії загострилася внутрішньополітична ситуація.

ЗАХІДНИЙ ФРОНТ

22 квітня 1915 р, Німці в районі р. Іпр вперше застосували отруйні гази проти англо-французьких військ.

Наслідки: 1. Загибло 5 тис. англійських і французьких солдат.

2. 10 тис. солдат було отруєно.

3. Це було перше в історії воєн застосування хімічної зброї.

ВСТУП У ВІЙНУ ІТАЛІЇ

(23 травня 1915 р.)

Італія мала претензії:

- на деякі території, які належали Австро-Угорщині, Туреччині й Албанії;
- на західну частину Балканського півострова.

Квітень 1915 р. Італія підписала з країнами Антанти секретну Лондонську угоду, за якою:

1. Італія зобов'язувалася вступити у війну проти Німеччини.

2. За це їй обіцяли:

- Трієст та інші австрійські області з італійським населенням;
- Албанію під протекторатом Італії.

23 травня 1915 р. Італія оголосила війну Австро-Угорщині. Так був відкритий Італійський фронт.

Наслідки кампанії 1915 р.:

1. Після тривалих переговорів у вересні 1915 р. Болгарія стала союзником Німеччини, а 14 жовтня 1915 р. вступила у війну на боці Німеччини. Так утворився Четверний союз (Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія, Туреччина).

2. У 1915 р. вирішальних перемог не здобула жодна з коаліцій.

3. Зосередження головних німецьких військ на Східному фронті дало можливість союзникам на Заході укріпити свої позиції, накопичити матеріальні запаси і створити резерви, перегрупувати сили для нанесення головного удару.

4. Війська союзників Німеччини були розпорошені на різних фронтах і не вели активних наступальних операцій.
5. Країни Антанти налагодили велике військове виробництво.
6. Економічне становище Німеччини значно погіршилося.

ВЕРДЕНСЬКА БИТВА

(лютий — грудень 1916 р.)

Початок 1916 р. Головні сили німецька армія зосередила на Західному фронті.

21 лютого 1916 р. Німецькі війська перейшли в наступ поблизу Вердена, який прикривав шлях на Париж. У бій проти англо-французьких військ Німеччина кинула 12 дивізій. Ця битва увійшла в історію як “верденська м’ясорубка”.

Верденська фортеця мала потужну оборону:

- 4 оборонних позиції (частина бетонних), які були обладнані окопами, траншеями, ходами сполучення з дротяними загородженнями;
- оборону тримали 11 французьких дивізій з 632 гарматами.

21 лютого — червень 1916 р. Німцям вдалося подолати 4 оборонних лінії англо-французьких військ, але просунутися вглиб лише на 7 км. Прорвати фронт їм не вдалося. В ході битви масово використовувалися артилерія, авіація, кавалерія, піхота.

Під Верденом німці використали: 1200 гармат, 202 міномети, 160 бойових літаків, 14 аеростатів.

У ході битви загинуло 120 дивізій (69 французьких і 50 німецьких).

КОНТРНАСТУП ВІЙСЬК АНТАНТИ НА р. СОММІ

(червень - листопад 1916 р.)

Червень — липень 1916 р. Англійські і французькі війська перейшли в наступ на р. Соммі, намагаючись прорвати німецький фронт. Вони використали 39 дивізій, 1700 важких гармат, 200 бойових літаків. Союзники вперше використали танки.

Листопад 1916 р. Завершення битви на р. Соммі.

Величезні втрати у цій битві: французів — 341 тис., англійців — 453 тис., німців — 450 тис.

Висновки:

1. Битва на р. Соммі знаменує перелом у ході Першої світової війни на користь країн Антанти.
2. Технічна перевага і стратегічна ініціатива перейшла до країн Антанти.
3. До кінця війни Велика Британія і Франція мали на озброєнні понад 7 тис. танків.

4. Німеччина тільки з 1917 р. почала виробляти танки і мала до кінця війни лише 70 машин.

БРУСИЛОВСЬКИЙ ПРОРИВ РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ (червень - жовтень 1916 р.)

Весна 1916 р. Війська Південно-Західного фронту під командуванням генерала О. Брусилова знову захопили частину Буковини і Південну Галичину.

Червень 1916 р. Російські війська під командуванням О. Брусилова провели успішний наступ на позиції противника. Ця операція одержала назву "Брусиловський прорив". Російські війська прорвали фронт австрійців і німців завдовжки 350 км і просунулися на 80-120 км.

Російські війська знову захопили:

Східну Галичину, всю Буковину, Волинь.

Німецьке командування було змушене припинити воєнні дії під Верденом і перекинути на Схід шість дивізій, що дало змогу зупинити наступ російських військ.

Висновки:

1. Це була остання успішна операція російських військ у ході Першої світової війни.
2. У російського командування не було резервів, щоб закріпити успіх, тому російські війська були змушені знову перейти до оборони.
3. Війна знову стала позиційною.
4. Лінія Східного фронту залишалася незмінною до літа 1917 р.

Підсумки кампанії 1916 р.

1. Кампанії 1916 р. характеризуються великими людськими жертвами обох сторін.
2. У 1916 р. становище країн Четверного союзу стало критичним.
3. Німецьке командування змушене було перейти на всіх фронтах до оборони через нестачу сил.
4. Німеччина опинилася в економічній і військовій блокадах.
5. Стратегічна ініціатива перейшла до країн Антанти.

ПІДВОДНА ВІЙНА

1915 р. Німеччина вперше широко використала підводні човни і почала "підводну війну", наносячи удари навіть по кораблях нейтральних країн, щоб перешкодити ввезенню до країн Антанти в Європу озброєння, необхідної сировини та продовольства. Потоплення пасажирських кораблів викликало

протести нейтральних країн. Це змусило Німеччину не топити пасажирські кораблі без попередження.

Країни Антанти проти підводних човнів використовували сотні міноносців і тисячі допоміжних суден, у тому числі й судна-пастки (звичайні торгові судна, на яких були замасковані гармати), літаки, дирижаблі. На морі було встановлено десятки тисяч протичовнових мін.

Для виявлення підводних човнів було винайдено гідроакустичні прилади, а для їх знищення — глибинні бомби. Із 400 підводних човнів, які діяли на морських театрах воєнних дій, було потоплено 185.

У Першій світовій війні німецькі підводні човни потопили:

6 тис. торгових суден, 200 бойових кораблів загальною тоннажністю понад 30 млн т.

1917 р. Німеччина проголосила необмежену підводну війну. Німецькі підводні човни активізували військові дії на морі (їх було 300). За 1917 р. вони потопили 2734 судна різних країн.